

35

חוברות-הג.

הַמְּשֵׁד

מסורת-עם.

מאת מ. ב. לזבניק.

ורשה - תרע"ד.

בדפוס האחים לוינ-אפשטין פויה 38.

Г А М Ш У М О Д Ъ
Соч. **М. Б. Лазебникъ.**

Типографія Левинъ-Эпштейна, Павлинная 38.
ВАРШАВА, 1913 г.

הַמְּשָׁרָד

במורת-עם.

הַמְּשָׁרָה .

מסורת-עם.

בְּדַמִּי רְחוּב הַיְהוּדִים נִקְוִין וְלִבֵּן
בְּחִלְלוֹ בְּרַעְדָּה מְרַחֶפֶת עֲצוּרָה ;
בַּמַּעֲרָב הַשָּׁמֶשׁ אִם צוֹלֵל בְּדֹאגָה
וּבְזוֹתֵר מְלֵא רַחֲמִים יֵט בְּנִי לְפָרְדָּה .
בְּדַמִּי רְחוּב הַיְהוּדִים מִבְּעַד חֲלוֹנוֹת
יְנִישָׁא אִם-אִם בְּכִי חֲרִישֵׁי מְלֵא הַטְּיָה —
בְּכָר מְבָרְכִים שָׁם יְהוּדִים אֵת בְּרַבַּת הַמְּזוּזִין .
בְּנִמְטוֹת מִזְּאֵי סוּד צִלְלֵי לֵיף הַכְּפּוּרִים ...
אֶף הִנֵּה מִבְּעַד חֲלוֹן בַּיִת אֶחָד
שָׁם הַצִּיץ גַּר שְׁעוּה וַיֵּד חוֹרָה מְדַלְיָקָה ,
וּמֵהָר אַחֲרֵיהוּ בְּכָל בַּיִת וּבַיִת

הנרות הנבזיהים הִדְלָקוּ, הִדְלָקוּ —
 ופתאם גַּל בְּכִי רָעַד, צָפָה וּכְמוֹ נִשְׂאָה
 לְמָקוֹם בּוֹ הַשָּׁמַשׁ בְּהוֹר נוֹרָא מִשְׁתַּחֲוֶה:
 פֶּה בָּרְכוּ שָׁם נָשִׁים עַל „נְרוֹת הַחַיִּים”
 בְּתַחֲנָה וּתְפִלָּה בְּכִירָה, לוֹהֶטֶת...
 מְרַחֲצִים, מְטַהֲרִים, כְּשֶׁאֲרָם בֵּן גַּפְשָׁם,
 עֲטוּפֵי לְבָנִים וּחְלוּצֵי גַעְזִים,
 הַיְהוּדִים גְּחֻפְזִים כְּכָר בֵּיתָה הַכְּנֻסֶת
 עִם „נְרוֹת הַנְּשֻׁמָּה”, עִם מַחֲזוֹר וּמְלִית.
 גְּחֻפְזִים הֵם עוֹבְרִים תְּפִלֹּשׁ הַכְּתָה,
 בְּהַכְּנָעָה רוֹמְמָה נְכַנְסִים הֵם פְּנִימָה;
 כָּל אִישׁ מְדַלֵּק גֵּרוֹ, מְתַעֲפָף בְּמַלְּיָתוֹ
 וּבְלַחֵשׁ יְתוּדָה עַד תְּפִלַּת „כֵּי גִדְרֵי”.
 בַּק אֶחָד כָּמוֹ יֵרָא, כָּמוֹ בּוֹשׁ לְבוֹא פְּנִימָת
 הוּא נִשְׁאָר בַּפְּנֵה הַמְּסוּכָה לְפִתַּח;
 הַתְּכַסֶּה בְּמַלְּיָתוֹ עַל-רֵאשׁוֹ וּפְנָיו

וְלָבְדוּ בְךָ יַעֲמֵד שֵׁם נִשְׁעַן לְכַתֵּל.
 כָּל אִישׁ לֹא יִדְעֶהוּ, לֹא רָאָה אֶת־פָּנָיו,
 לֹא רָאָה מַאֲן וּמִמִּי בָּא הַנְּחָה;
 בְּלִי גֵר וּבְלִי מַחְזוֹר בַּפְּלוּשׁ הַכְּתִיבָה
 בַּמְּלִיתוֹ עַל־פָּנָיו בְּךָ יַעֲמֵד בְּלִי גֹעַ.
 וְרַק עַת סָגַר הַדְּלָת בְּלִי מְשִׁים יִתְּפָצוּ
 אִזּוֹ יִשְׁלַח בַּפֶּתַח יַד הַנְּרֵה, רוֹעֵדָת;
 בְּלִי אָמַר, בְּלִי הַסֵּב הַצְּדָה אֶת פָּנָיו,
 בָּמוֹ יָדוֹ יִתְחַנֵּן בְּתַחֲנֵה אֱלֹמֶת...
 יִבְקָשׁוּהוּ בּוֹא פְּנִימָה, יִצְיֵעוּ לוֹ מְקוֹם,
 אִךְ כְּלוֹם אֵינּוּ עוֹנֶה מִתַּחַת מְלִיתוֹ;
 הוּא נֶאֱנַח אֲנַחָה, מִשְׁפָּרַת הַנְּשֻׁמָּה,
 וְעוֹד פַּעַם בַּפֶּתַח בְּיַד אֱלֹמָה יִתְחַנֵּן.
 מִחֵי־יַד פְּתָאם יָרַד עַל שְׁלֹחַן הַבִּימָה,
 וּבְכָל בֵּית־הַכְּנֶסֶת הַשְּׂתַרְרָר דְּמִי עֲצוֹר;
 בַּק גְּרוֹת הַשְּׁעָנָה הַמְּרָבִים, הַגְּבוּהִים

בְּחַתְּוֹהָ חֲרִישִׁית אֹרֶךְ רוּעַד שֶׁכְּבוּ .
 עַל-עֲמֻדָם בָּרַב רָגִישׁ אִמ־אִמ־ יִתְנוּעֵעוּ
 כָּל קַהֲלֵי הַמִּתְפַּלְלִים הָעֲמוּפִים בְּלִבָּנִים ;
 בְּאַנְחָה חֲבוּיָהּ כָּל-אִישׁ יֵאָנַח ,
 וּבְעֲמֻקֵי נְשֻׁמְתוֹ יִמְהַר , יִתְקַדֵּשׁ .
 אֲךָ הִגָּה בְּדַמְמָה כָּבֵד נִפְתַּח הָאָרֶז ,
 וּבִירְאָה רוּמְמָה וּבְחִיל עֲצוּר-עֲצוּר ,
 שָׁם שָׁב , עֲמוּף לָבֵן , אֵת סִפְרֵי הַתּוֹרָה
 אִמ־נוֹשֵׁק וּמוֹצִיא וּמוֹסֵר לְחַבְרָיו .
 יִהְיֶה-שָׂא הָעֲמוּד בְּהַמּוֹן גְּרוֹת דוֹלְקִים
 כְּמַחֲלָה פָּגִי עֲלִיוֹן בְּסוּד שִׁיחַ לְחַבּוֹת
 וּלְפָנָיו הָרַב יִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ הַהוֹמָה
 בְּתַפְלָה עוֹרֶגֶת , חֲרִישִׁית-חֲרִישִׁית ...
 עַל-יָדוֹ וּסְבִיבוֹ כָּל-זִקְנֵי הָעֵדָה
 בְּעֵינִים עֲצוּמוֹת מִתְנוֹדְדִים וּמְחַפִּים
 וּמְחַבְּקִים אֶל-לִבָּם אֶת-סִפְרֵי הַתּוֹרָה ,
 בְּגִעְגּוּעֵי אֲמוּנָה כְּבִירָה , לוֹחֶמֶת ...

אֶךְ הִנֵּה, כְּהוֹי רְחוּק שֶׁל שִׁירָה מְזֻרְחִית,
 כְּמוֹ הַד אֲנִקוֹת גּוֹלִים, בְּעֵת זְכָרָם אֶת-אֲרָצָם,
 בְּדַמֵי-בֵית הַכְּנֶסֶת יִשְׁתַּכְּבוּ, יִרְעֵדוּ
 הַקּוֹלוֹת הַנּוֹגִים שֶׁל זְמֶרֶת „כֹּל גְּדָרֵי” —
 פֹּה יִהְיוּ, יִשְׁתַּכְּבוּ בִּיכְכָה עֲצוּרָה,
 כְּמוֹ וּבְכּוֹ בַסֶּהַר עַל שֶׁבַר עוֹלָמִים;
 פֹּה מִלְאֵי תַמְרוֹרִים, כְּקוֹל מְעֻנָּה עַל-צִדְקוֹ
 בְּמִחְאָה קוֹבֶלֶת בְּרָטָה יִרְעֵמוּ;
 וּפֹה כְּבֹר בְּהַדָּר כְּפִירִים וְצִלּוּלִים
 יִרְוִמוּ, יִתְנַשְּׂאוּ בְּתִרְעוּעָה הוֹנְנֶת,
 כְּמִנְפְּאֵי צֶלֶב נִצְחוֹן צִדְקוֹ וְקִדְשׁוֹ,
 כְּמִבְשָׂרִים כְּבֹר פְּעָמֵי שְׂדוּם אַחֲרֵית הַיָּמִים.
 כִּי פֶעַם וּשְׁתַּיִם וּכְבֹר גַּם בְּשִׁלְשִׁיטָה
 הַנְּגִינָה הַקְּדוּשָׁה אֵי-קִצְיָה קִרְבָּה —
 וּפְתָאֵם קוֹי גְעִיָּה נוֹאֶשֶׁת וּבְהוֹלָה
 הַתְּפָרִיץ, הַתְּגַלְגַּל עַל רְאִשֵׁי הָעֵדָה,
 בְּבֵית קָם רַנֵּעַ שְׁאוֹן מְבוֹכָה עֲמוּקָה —

כִּךְ נָעַה הַיָּד מִן הַפְּלוּשׁ הַאֲפֵלָּה...
 הוּא עֹמֵד כְּמִקְדָּם בְּמִלִּיתוֹ עַל-רֹאשׁוֹ,
 וְלִבְדּוֹ, בְּלִי מַחְזוֹר, שֶׁם נִשְׁעַן לַפֶּתַל,
 בְּקוֹל רַחֲמִים עוֹד פַּעַם בְּקִשְׁוֹהוּ בּוֹא פְּנִימָה,
 אֲךְ דְּבָר לֹא עָנָה מִתַּחַת מִלִּיתוֹ;
 הוּא נֶאֱנַח אֲנַחָה, מִשְׁבֶּרֶת הַנְּשֻׁמָּה,
 וְעוֹד פַּעַם בְּיַד אֵלְמָה וְרוֹעֶדֶת הַתַּחְנוּן.

מְלַכְבוֹת מִתְקַדְּשִׁים בְּבִכֵי קוֹבֵל-קוֹבֵל
 הַשְּׁתַּפְּכוּ, הַשְּׁתַּפְּכוּ הַתְּפִלוֹת הַקּוֹדְחוֹת;
 בְּשֵׂאוֹן סַעֲרַת מְדַבֵּר יֵשׁ נִשְׂאוֹ בְּשֵׂאֲנָה,
 יֵשׁ נוֹגוֹת אִט צִלְדוֹ כְּהִמִּית מִתְנַעֲנַע,
 וַיֵּשׁ, שֶׁכְּמוֹ תוֹעוֹת מְרַחֲקוּ עוֹדְמוֹת,
 בְּנִינְיָה יַעֲרָבָה וְקִדּוּשָׁה שׁוֹרְרוּ —
 וְאִז רַחֵף דְּבַר-מָה מֵהוֹד קָדָם וּמְדַבֵּר
 עַל-רֹאשׁוֹ הָעֵדָה הָעֲמוּפָה לְכִנִּים.
 אֲךְ בְּהוֹד לַיְיָהּ זֶה פַּעַם-פַּעַם הַתְּפִרֵי
 וּבְקַע וּבְלִבֵּי מְנִינּוֹת הַתְּפִלָּה

קול געית הזר מן הפלוש האפל,
 קול געיה אלקמת, נוֹאֶשֶׁת-נוֹאֶשֶׁת...
 התפלה קלתה, וקהל המתפללים
 מהם יוצאים דומם ללכת הביתה,
 מהם שעה מלה פה יושבים וקוראים
 ומכינים את-עצמם ל"שיר יחוד" ותהלים,
 רק אחד על עמדו בפלוש האפל
 הזר עומד דומם בטפיתו על ראשו,
 אליו גם הרב גם הזקנים יצאו,
 אך דבר לא ענה ולא הסב את-פניו.

כך עמד באפלה הלילה הקריר,
 כך נהר בבקר שם עומד מציאהו.
 התפללות התחלו, התפללות נגמרו,
 והוא געיהו רק יאלמה לפעמים השמיע.
 ורק עת זמרה נוגה, הזמיה-הזמיה
 בגענועים אדירים לרם התגלגלה,
 וזקולה, בגפל כל-העדה עי-פניהם,
 מקדשם השמים וארצם זכרו —

רק אז גם הָזָר מִלֵּל הַפֶּתַח הַתְּקַרְבֵּי.
 בְּלִי-הֶסֶר כַּטְלִית. הַמְבַסָּה עַל-פָּנָיו,
 וְעַם קָחַל כִּי-הַכּוֹרְעִים, הַנוֹפְלִים עַל-פְּגִיהֶם,
 גַּם הוּא כָרַע, נָפֵל בְּנִעְיָה הוֹמְיָה.
 כִּי כָרַע וְהִתְרוֹמֵם עִם אַחַת וְשֵׁתַיִם,
 בְּשִׁלְיֹשִׁית כִּכָּר מֵהָר וְשָׁב אֶל-מְקוֹמוֹ.
 שָׁם עָמַד כְּמִקְדָּם, וּלְבִלְתִּי עוֹד יִפֹּל
 שָׁם גָּאֲחוֹ בְּוּ יוֹצֵא מִל פָּנָיו בַּכֶּתֶל.

אִךְ הִגָּה עוֹד פַּעַם הַצְּלָלִים נָטְוּוּ.
 וּבְעַד הַחֲלוֹנוֹת מִל כְּרוֹמֵי הָאָרוֹן,
 כְּמִלְאָבֵי הַרְחָמִים בְּבִשְׂרַת הַסְּלִיחָה,
 כִּכָּר קִנֵּי הַשְּׂקִיעָה בְּזֶה עֲנַג רָעֵדוּ.
 רוֹעֵדַת וְרוֹיָה מְדַמְעוֹת אַחֲרוֹנוֹת
 הַתְּנַשָּׂא, תִּשְׁתַּפֵּךְ מִנִּיגַת הַנְּעִילָה—
 הַעֲדָה הַצְּמָה, הַעֲמוֹפָה לְבָגִים,
 נִפְרָדַת, נִפְרָדַת מִיֹּמָה הַקְּדוּשָׁה.
 וּבְאֵלֶּה אַחֲרוֹנֵי הַרְנָעִים הַקְּדוּשִׁים
 הִיא שׁוֹפְכָה כָּל-לִבָּהּ לְפָנֵי אֱלֹהֶיהָ.

היא שופכה מכאובנו ויגזון כף-גזרלו,
 כל-עניו על צדקו ויקוד אמונתו;
 ובהמנת נענועים אדירים-אדירים
 היא שופכה התקנה פת ארפי השנים.
 פה רבו הדורות, פה מתו, פה ענו,
 ולא באה ערנה...

— ויה רבון! עד מתי?

וכבר אתא לילה. ה"נעילה" נגמרה.
 הקולות השתתקו. בדמי בית הכנסת,
 כמו נשא ממדבר או בא מראש חרים,
 קול שופר אם רעד בתקיעה ארכה;
 אחריה בגל פרצה שאנה נכספת:
 "לשנה הבאה בירושלים!"
 ופתאום קם שאון מסביב לפתח:
 "הור פה מתעלפו הור פה גועו"
 דאור גר מעד פניו הסירו המלית
 ולאחור ברעדה או רבים נרתעו:
 בעינים נפקחות, ודמעות בן קופאות.

בְּלִי חַיִּים שָׁם שָׁבַב בֶּן עִירָם הַמְּשֻׁמֵּד.
 אִזּוּ גָּמֵן הָרַב עַל הַגְּוִיָּה הַקְּרָה
 וַיִּקְרָא: „אֲחִינוּ, מוֹת קְדוֹשִׁים מוֹתָהּ וִי
 בְּךָ נֶחֱוֵן הַתְּפִלָּל גַּם, אֵל מְלֵא רַחֲמִים”
 וַיִּבְקֶשׁ „מְחִילָה” בַּעֲדָהּ וּבְעַד קְהָלוֹ.
 הַקְּהָל הַזֶּה דוֹמָם יֵצֵא הַחוּצָה, —
 וּפְתָאם — מַעַב, בְּכַנְף אִזּוּ בְּךָ קַמְנָה,
 נֶחֱשׂ אִישׁ הַכְּרִיק אֲרֻצָּה, וְאַחֲרָיו קוֹל רַעַם,
 וְאַחֲרָיו בְּעֵרָה עַד לֵב הַשָּׁמַיִם — — —
 בְּעוֹד שְׁעָה בְּרַחוּב הַלְכוּ „נְכָרִים” מִסְּפָרִים:
 לְעֵבְרִים הַיּוֹם — יוֹם הַדִּין, וְאַיִתְּהֶם
 עַל בֶּן שָׂרָף חִי אֶת פְּטָרָא הַמְּשֻׁמֵּד
 וְגַם אֲשֶׁתוֹ וּבָנָיו הַנוֹצְרִים הַכְּשָׁרִים...”
 וְהַרְבַּ וַעֲשָׂרָה מוֹקְגֵי הָעֵדָה
 אֶת פְּנֵחֶם, הַשֵּׁב לְאַיִתּוֹ בַּיּוֹם קְדָשׁוֹ.
 בַּסֵּתֵר אִזּוּ קָבְרוּ בְּקַבְרוֹת הַיְהוּדִים
 לְאוֹר סֵהַר וְלְאוֹר הַבְּעֵרָה הַרְחוֹקָה.

